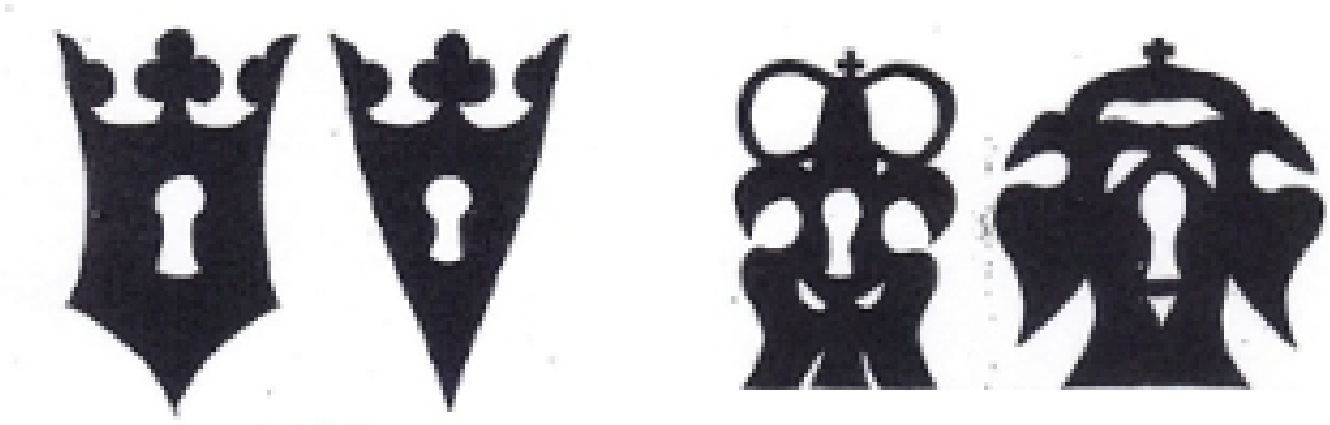

Pel forat del pany... borbó o austriacista?

Autor: Joan Pons
Data de publicació: 27-03-2014

Article publicat per en Joan Pons Ribot al núm. 102 de la revista arenyenca "La Rierada", del 9 d'octubre del 1999, a partir d'un treball de feia almenys 30 anys, sobre una recerca de tota la vida del seu pare Josep Maria Pons i Guri

Durant la Guerra de Successió (1702-1714), la majoria d'arenyencs es significava a favor de la Casa d'Àustria. No es tracta, ara, de fer història ni saber què representava per a Catalunya aquella guerra. Parlarem de la seva conseqüència als panys de les portes de les cases o, millor dit, als escuts de pany.

Després de la guerra, a molts llocs de Catalunya, els partidaris de la casa d'Àustria o els partidaris dels borbons anaven mostrant la seva preferència per mitjà dels panys de les portes de llurs cases, concretament a l'escut, peça exterior decorativa. Fent un repàs pels carrers de la vila, encara podem trobar unes quantes peces, totes en cases antigues de construcció popular, a les quals, amb més o menys estilització, es reprodueix l'emblema de la Casa d'Austria amb la base de l'àliga bicèfala o, per contra, la flor de lis, símbol de la dinastia borbònica.

Les plaquetes o escuts que es troben actualment no són de massa qualitat, però anys enrere encara se'n trobava alguna de determinat mèrit artístic, com a can Durall, al carrer de la Perera. Hi ha, de l'un i l'altre bàndol, models molt semblants, però cap d'exacte, atès el seu procés de fabricació, totalment artesà. Hi ha també importants variacions en el disseny (en reproduïm alguns).

Els pro-Àustria

Es dedueix que no tingué massa o gens importància per als vencedors d'aquella guerra el fet que moltes cases els mostressin la seva tendència contrària, posant l'àliga bicèfala en un lloc tan visible com és el pany.

Partidaris de la Casa d'Àustria

A Arenys eren predominants els escuts pro-Àustria. Fent un recorregut pel nucli antic, encara podem trobar l'àliga de dos caps a algunes cases: al carrer de l'Església, als núms. 7, 16, 23 i 30; a la riera Bisbe Pol, 83; a la riera Pare Fita, 4 (el que hi hagué al núm. 20 ha estat arrencat); al carrer de la Perera, 18 (s'han arrencat als núms 11 i 21); al carrer d'Andreu Guri, 19, 64 i 65; al rial Sa Clavella, 29; al carrer d'Avall, 38, 40, 41 i 44; al carrer de Sant Joan, 4; al de la Torre, 37 (és el més maco); etc.

Tret d'unes quantes cases velles (totes ronden els 300 anys), l'emblema ha anat desapareixent. Ja no es troba a cap de les construccions fetes de molts anys cap ací, a excepció d'alguna reconstrucció. Per postres, els darrers anys s'hi han afegit els col·leccionistes.

Els pro-borbons

Els filipistes, partidaris del rey Felip V, també anaven exposant, a través dels anys, les seves preferències a l'entrada de llurs cases. Tot i ser els guanyadors, eren minoritaris, i també en trobem constància a diferents cases, amb l'estilització de la borbònica flor de lis als seus panys.

Partidaris dels borbons

N'hem trobat, encara, als carrers de l'Església, núms. 31, 37, 39 i 65; al de Sant Francesc, 8; al carrer d'Avall, 34; al d'Andreu Guri, 57; al carrrer de la Torre, 1, 38, 40, 44 i 45, entre altres.

Durant prop de 300 anys, uns més i uns menys temps, han conviscut porta per porta, sembla ser que amb tota tolerància, uns símbols de significació política contradictòria, i que, en alguns moments, pot haver estat molt accentuada. Han superat guerres i altres avatars, però la majoria ha deixat d'existir per raons estrictament urbanístiques. Vist amb la perspectiva d'avui, quan encara hi ha gent que fa "mala cara" al veí que és d'un "altre" partit —o equip de futbol—, pot sorprendre el grau de respecte i democràcia que, a vegades, surt pel forat del pany.

Joan Pons